

ולא קצוב, בשעה שנשתעבדו הנכסים, דהיינו בשעת מקחו של ראשון! (15)

ומשנינו: אכן, ברייתא זו, דלא כעולא, ודלא כרבי חנינא, אלא שתנאי [במחלוקת תנאים] היא שנויה, והם סוברים כמו התנאים שבברייתא הבאה.

דתנאי: אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות ולמזון האשה והבנות מפני תיקון העולם לפי שאין כתובין.

אמר רבי יוסי: וכי מה תיקון העולם יש בזה, כלומר, מה צורך להזכיר "תיקון העולם", שנאמר בדבר שאין בו קול, שיוכלו לקוחות לקנות שדות, בלא חשש שמא משועבדים.

והלוא אף בלא "תיקון העולם", אין הדין נותן שיוציאו ממשועבדים, כי אין קצובין הן, ואי אפשר ללקוחות להזהר, ולהניח קרקע אצל המוכר, בכדי לגבות ממנה את החוב. (16)

וכך יש לנו לומר: אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות ולמזון האשה והבנות

לפני שאין כתובין.

ונמצא, שעולא סובר כדעת חכמים, ורבי חנינא סובר כרבי יוסי.

שנינו במשנה: והמוצא מוציא ומחזירה, והבעלים אומרים שלא החזיר כולה, לא ישבע.

ואף על פי, שמצד הדין היה לנו לומר שישבע שבועת מודה במקצת, מכל מקום, "מפני תיקון העולם", לא ישבע.

שאם לא כן, לא ירצה אדם להשיב אבידה, כי יאמר, שמא יתבעני המאבד יותר ממה שמצאתי, ואתחייב שבועה.

אמר רבי יצחק:

א. מי שאיבד שני כיסים [ארנקים] הקשורים זה לזה, ובא אחד והכריז שמצא כיס, ונתן המאבד את סימני הכיס, ואמר למוצא, כיון שמצאת כיס זה, אם כן ברור לי, ששני כיסין קשורין מצאת לי. (17)

17. בראשונים חלקו על רש"י בביאור המקרה עליו דיבר רבי יצחק.

א. ראה ברמב"ן שאין כאן טענת ברי, כיון שטענה מכח שמיעה מאחרים אינה טענת ודאי, וראה בברכת אברהם.

ב. ועוד הקשו שאם קדמה הודאת המקצת לתביעה אינו נשבע. [וראה ברמב"ן לענין מצאתי והחזרתי לך אחד מהם והלה אומר לא החזרת, שאין כאן משום קדמה הודאה לתביעה]. ג. ועוד תמהו הראשונים למה לא נאמין לו

במיגו. שהרי יכול היה לומר לא מצאתי מאומה, וכתב הרמב"ן לישיב על פי דעת הר"י מיגאש (שבועות מה ב) שאין אומרים מיגו לפטור

15. רש"י. [ושלוש מחלוקות בדבר — מאירי] ותוספות הקשו על רש"י [ראה במאירי שם] ופירשו שרבי נתן סובר "קצובין". ואף שבשעת מקח ראשון לא היו קצובים, מכל מקום כיון שבשעת מקח שני היו קצובים די לנו בזה, שהרי יכול הלקוח להזהר ולהניח אצל המוכר קרקע לגביה עבור חוב זה. אבל "כתובין" אין כאן כיון שבשעת מקח ראשון לא היו "כתובין". ואם כן לא יצא על זה קול.

16. רש"י על פי ביאור החתם סופר, ראה שם. [ומכל מקום אף לרבי חנינא נכלל דין "אין קצובין" במה ששנינו "מפני תיקון העולם"]